

Escolta-la: encara no ha parat, no està cansada. És insuportable en aquesta nit de Grècia, tan tèbia, tan serena, tan independent de nosaltres, tan indiferent, que ens fa sentir de gust. Som dins d'aquesta nit, la mirem des de dintre i des de lluny alhora; la veiem ben nua, fins a les més apagades veus dels grills, fins als més petits estremiments de la seva pell negra.

Tant de bo també ho fóssim nosaltres, d'independents, amb la dolça alegria de la indiferència, de la tolerància, distants de tot i part de tot alhora. Nosaltres: sols, junts, sense vincles, sense comparacions, antagonismes ni controls, sense la mesura de cap mena d'esperança ni de cap exigència dels altres. Així jo només veuria la corretja de la teva sandàlia, que separa el teu dit gros, impecable, d'un espai meu, d'un lloc secret, meu, a tocar dels baladres, i les fulles platejades de la nit que et cauen damunt l'espatlla i el soroll de la font que ens passa imperceptible per sota de les ungles.

Escolta-la. El crit la cobreix com una cúpula fonament ressonant, i ella mateixa està penjada al bell mig del crit com el batall d'una campana, i és colpida i colpeix la campana, quan no hi ha toc de festa ni de morts, només la pura solitud de les roques i, a baix, la humil serenitat de la plana per subratllar aquesta exaltació injustificada, quan al voltant d'ella

belluguen com estels de joguina els astres innombrables
amb la constant remor de paper de la seva gran cua.

Allunyem-nos una mica d'aquí, que no ens arribi el crit d'aquesta
dona,

baixem més avall; però no arribem fins a les tombes dels avis.

No vull ofrenes aquesta nit. Aquests cabells

no penso pas tallar-me'ls; per aquí damunt

es passejava tot sovint la seva mà. Quina nit més bonica:

quelcom de nostre creix, arrencat de nosaltres, i ho sentim

davallar cap al mar com un riu fosc,

que brilla de tant en tant sota les branques, amb l'espurneig dels
estels,

travessant aquest estiu tirànic, despietat,

amb pauses imperceptibles, momentànies, estremiments fortuïts

(potser algú

que llança pedres al riu) i un minúscul esquitx,

i a baix llampeguegen les finestres dels vinyaters. És estrany,

tota la vida m'han preparat i m'he preparat per a això. I ara,
davant d'aquesta porta, no em sento preparat, no gens.

Els dos lleons de marbre —¿els veus?— els han domesticat.

Els que, quan tu i jo érem petits, eren tan inflexibles,

mig salvatges, amb la crinera dreçada per fer un salt temerari,

s'han assossegat, reconciliats, als dos racons de sobre de la porta,

amb el pelatge mort, els ulls cruels —que no espanten ningú—

i una expressió

de gossos apallissats, però no d'animals tristos,
sinó de bèsties lleials, com els gossos dels cecs, sense rancúnia,
llepant de tant en tant amb les llengotes les tèbies plantes dels
peus de la nit.

No estic preparat, no; no ho puc fer; em falta aquella impres-
cindible

proporcionalitat amb el paisatge, amb el moment, amb les coses
i amb els fets; no és covardia; em sento impreparat
al llindar mateix de l'acció, completament estrany
davant de l'objectiu que els altres van marcar-me. ¿Com és
que els altres ens van determinant el destí, que ens l'imposen
i nosaltres l'acceptem? ¿Com és que amb tan pocs fils
d'uns mínims instants nostres ens acaben teixint
el nostre temps sencer, aspre i obscur, llançat
com un vel des del cap fins als peus, que ens tapa
tot el rostre, i les mans, on ens han posat
un ganivet desconegut —desconegut del tot—, i que il·lumina
amb la seva dura llueur un paisatge que no és nostre,
això sí que ho sé: no és nostre? ¿I com és
que el nostre propi destí ho accepta, que s'enretira
i ens mira com uns estranys, a nosaltres i al nostre destí estrany,
sense dir res, seriós, dimissionari, neutral,
ni tan sols amb un posat magnànim o estoic,
sense fondre's ni una mica, sense morir-se,
ens permet que continuem sent la joguina d'un destí aliè
i només d'un: no vacil·lants ni migpartits? I ell allà es queda,
com ensonyat, amb un ull aclucat i l'altre obert,

deixant-nos que vegem com ens observa i com constata
el nostre dubte etern, sense aprovar-lo ni desaprovar-lo.

Dues atraccions oposades em sembla que s'escauen a les nostres
dues cames,
però una atracció ho allunya tot massa de l'altra,
eixampla la camallada fins a l'esquarterament; i el cap
és un nus que encara sosté aquest cos especejat,
mentre que les cames, em sembla, són fetes per caminar,
cadascuna pel seu cantó, i a un mateix ritme totes dues, en una
direcció,
cap a la plana de baix, a tocar dels raïms, fins a l'horitzó llunyà
que s'enrojola,
traslladant-hi tot el nostre cos sencer. ¿No deu ser
que amb aquella camallada enorme vam crear
damunt l'abisme ignot, damunt les tombes, la nostra pròpia
tomba? No ho sé.

Però darrere de totes aquestes capes de traspals i de por ende-
vino
que s'estén el silenci infinit; una justícia,
un equilibri consubstancial que ens inclou
en el mateix ordre de les llavors i dels astres. ¿No ho veus? Al
migdia,
mentre veníem cap aquí, l'ombra d'un núvol s'arrossegava per
la plana,
tapant els camps de blat, les vinyes, les oliveres,
els cavalls, els ocells, les fulles; un dibuix transparent
d'un paisatge llunyà de l'infinit, damunt d'aquesta terra;
i el camperol que anava fent la seva al cap del pla

era com si portés passada per sota de l'aixella esquerra
tota l'ombra del núvol com una capa immensa
sumptuosa i alhora tan simple com la seva samarra.

Així es familiaritza la terra amb l'infinit, prenent-ne alguna cosa
de blau i d'imprecís; i l'infinit, pel seu cantó,
alguna cosa de la terra, marronosa i càlida, de les fulles,
dels cànirs i de les arrels, alguna cosa dels ulls
de les vaques pacients (¿te'n recordes?)
i de les sòlides cames del pagès que es perden allà al fons.

Però ¿aquest coi de dona no pensa callar? Escolta-la.
¿Pot ser que no senti la seva pròpia veu? ¿Com pot romandre
reclosa ofegadorament en un instant de temps passat,
de sentiments passats? ¿Com pot, i amb què,
renovar la passió de la venjança, i la veu de la passió,
quan tots els ecos la desmenteixen i es burlen d'ella, els ecos
de les porxades, de les columnes, de les escales, dels mobles,
de les tenalles del jardí, de les coves de la muntanya de Zara,
de l'aqüeducte,
dels estables dels cavalls a baix, de les guaites dels guàrdies als
turons,
dels plecs de les estàtues femenines de l'atri
i dels fal·lus ben educats dels discòbols i dels corredors?